Follow the Money zat 26 juni 2021 · 14 MIN

CDA-donateurs spinnen garen bij aanpassingen verkiezingsprogramma

Dennis l’Ami
Jan-Hein Strop

10 Connecties
39 Bijdragen

Pal voor het CDA-congres op 9 januari diende Wopke Hoekstra voorstellen in ter aanpassing van het verkiezingsprogramma, die gunstig uitpakken voor een select gezelschap van donateurs. Een ervan in het bijzonder dient de belangen van de grootste donateur van de partij: Hans van der Wind. Dit blijkt uit onderzoek van Follow the Money.

‘Voor antwoorden moet je bij het CDA-bestuur zijn.’ Dat was het enige dat ondernemer Hans van der Wind kwijt wilde, toen Follow the Money hem op 14 juni belde met vragen over zijn tot dan toe geheime donatie aan het CDA. Vervolgens verbrak hij de verbinding.

Nog diezelfde avond kwam het CDA met een verklaring dat 1,2 miljoen euro van het campagnebudget afkomstig is van Van der Wind, de voorzitter van de commissie Fondsenwerving van het CDA en lid van het campagneteam.

Er waren vragen over donaties ontstaan, nadat Kamerlid Pieter Omtzigt (toen nog lid van het CDA) in een kort daarvoor uitgelekt intern memo had geschreven dat grote donateurs invloed op het

verkiezingsprogramma hadden uitgeoefend. Omtzigt schreef: ‘En die sponsoren en iemand in het campagneteam hebben belang bij pogingen om wijzigingen aan te brengen in de CDA plannen zoals die in Wopkes New Deal en het verkiezingsprogramma zijn uitgewerkt.’

> ‘Wij betreuren ook zeer dat dit beeld ten onrechte is opgeroepen, zeker ook voor de donateurs zelf’

In de verklaring stelt het CDA-bestuur: ‘Donateurs hebben op geen enkele manier de inhoudelijke koers van de partij kunnen beïnvloeden. Dat is een gewekte suggestie die niet aan de orde is en iets dat het CDA verre van zich werpt. Wij betreuren ook zeer dat dit beeld ten onrechte is opgeroepen, zeker ook voor de donateurs zelf.’

Het is de vraag of dit beeld inderdaad ‘ten onrechte’ is opgeroepen.

Stichting Nederlands Ondernemersklimaat

Het partijbestuur heeft op 6 januari, drie dagen voor het partijcongres van 9 januari, een serie amendementen op het verkiezingsprogramma voorgesteld die de belangen van de recentelijk onthulde donateurs dienen. Dit blijkt uit een intern overzicht van alle zogeheten bestuursamendementen, waarover Follow the Money beschikt. De voorstellen werden ingediend door het bestuur, maar kwamen uit de koker van Hoekstra, bevestigt het CDA tegenover Follow the Money.

De grootste donateur – na Van der Wind – is de stichting Nederlands Ondernemers Klimaat, die 247.000 euro heeft bijgedragen. Dat geld is afkomstig van en . Een kleinere donatie van 50.000 euro kwam van Johan Kaemingk, die zijn fortuin vergaarde via beurshandelhuis . Het industriële concern droeg op 4 februari 25.000 euro bij aan de verkiezingskas. De familie Van der Leegte, de eigenaren van VDL, draagt de partij al langer een warm hart toe.

Al deze donateurs hebben baat bij de mkb-vriendelijke voorstellen, die het CDA-bestuur te elfder ure inbracht.

Een woordvoerder van Reggeborgh stelt dat het gedoneerd heeft omdat ‘er een zekere affiniteit met het CDA programma bestaat. Hierbij is door ons de uitdrukkelijke voorwaarde gesteld dat deze donatie openbaar moest worden gemaakt.’

Klein kringetje donateurs

Tussen de stichting Nederlands Ondernemers Klimaat en Hans van der Wind bestaan meerdere raakvlakken. Van der Wind richtte de stichting op in 2007, toen nog onder een andere naam en met een andere doelstelling. De stichting is gevestigd op zijn zakelijke adres, in Loenen aan de Vecht.

Hans van der Wind, ondernemer en voorzitter van de commissie fondsenwerving van het CDA. © Marcel Wogram

Op 25 januari dit jaar werden de met het oog op de donaties, bevestigt Van der Wind tegenover Follow the Money. trad aan als enig bestuurder. In zijn dagelijks leven is Nauta mede-eigenaar van outdoor-winkelketen Carl Denig. De andere eigenaar is CDA'er Peter Arensman.

Ook Arensman is een bekende van Van der Wind. Beiden zijn nauw betrokken bij de fondsenwerving voor het CDA. Zo richtte Arensman in 2008 de CDA Business Club op, waar ondernemers tegen betaling mogen dineren met prominente CDA-politici, zoals Follow the Money eerder uit de doeken deed. Deze club heeft in het verleden al flinke donaties gedaan. Tot slot staan de handtekeningen van Arensman en Van der Wind onder een saillante e-mail uit het gelekte stuk van Omtzigt, die grote vraagtekens oproept over beïnvloeding.

Amendement ten faveure van Van der Wind

Het meest in het oog springende *last minute* amendement – ingebracht door Wopke Hoekstra – was een volledig nieuwe toevoeging. De tekst van het amendement: *'De rol van het schoolhoofd is van groot belang voor hoe de school in totaliteit presteert. We geven extra ruimte aan schoolhoofden om jaarlijks bij te scholen en hun vaardigheden op peil te houden.'* De passage is in zijn geheel overgenomen en staat nu in het CDA-verkiezingsprogramma.

CDA Landelijk Bestuur	De rol van het schoolhoofd is van groot belang voor hoe de school in totaliteit presteert. We geven extra ruimte aan schoolhoofden om jaarlijks bij te scholen en hun vaardigheden op peil te houden.	Schoolhoofden zijn bepalend voor het presteren van de school an sich. Dit belangrijke inzichtspunt wordt toegevoegd aan het programma met ook een investering in deze belangrijke groep. Zo kunnen zij ieder jaar bijscholen en zo bijdragen aan de kwaliteit van scholen en het onderwijs.

Bestuursamendement 10: schoolhoofden
Klik voor de volledige lijst bestuursamendementen

Hans van der Wind is commissaris bij The Learning Network (TLN), dat tal van diensten voor het onderwijs aanbiedt. Ook zit hij in het management van de , die van TLN is. Van der Wind heeft nog een kleine hoeveelheid aandelen in die holding, bevestigt hij tegenover Follow the Money. Daarmee is hij indirect ook aandeelhouder en dus mede-eigenaar van The Learning Network.

Het bedrijf biedt trainingen voor het onderwijs: 'We helpen en begeleiden schoolleiding en docenten bij persoonlijk onderwijs, (digitale) leermiddelen, devices en het beheer ervan.' De trainingen verkoopt The Learning Network onder de noemer '*Academy4Learning.*'

De productpagina op de website van The Learning Network

Kortom: als scholen meer armslag krijgen voor trainingen van schoolleiders en docenten, kan het bedrijf dat Van der Wind bestuurt, daarvan profiteren.

De donateur zelf ontkent elke betrokkenheid. 'Totdat jij dit net stuurde kende ik het amendement niet. Ik wist er niet van, heb er geen invloed op gehad en heb er geen baat bij.' Volgens Van der Wind zit The Learning Network niet in de business van het 'op peil houden van de vaardigheden van schoolhoofden'. Geconfronteerd met de teksten van de website antwoordt hij getergd: 'Waarom verkoopt een dierentuin geen cursus wildlife management?' Een nadere uitleg blijft uit.

Wie is Hans van der Wind?

Van der Wind geeft het CDA rondom de Tweede Kamerverkiezingen van 17 maart 2021 in totaal 1,2 miljoen aan donaties via twee van zijn bedrijven. Via Tetu C bv schenkt hij 108.665 euro en 250.000 euro, op respectievelijk 11 maart en 17 maart. Via Movet Beheer bv schrijft hij vier maal 175.000 euro over: op 12 februari, op 23 februari, op de dag van de verkiezingen en twee dagen erna, op 19 maart.

De wieg van Willem Johan (Hans) van der Wind stond in Hoevelaken, waar hij op 17 november 1963 werd geboren. Hij doorliep het gymnasium aan het protestants-christelijke Corderius College in het nabijgelegen Amersfoort, waar hij cum laude slaagde. Na een studie civiele techniek aan de Technische Universiteit Delft en enkele banen in het bedrijfsleven (hij was projectleider bij de Hollandse Beton Groep, het huidige BAM, en consultant bij McKinsey) ging hij naar eigen zeggen pas ‘echt leven’ toen hij op zijn 33e ondernemer werd. Tussendoor behaalde hij zijn MBA via Insead.

Van der Wind groeide uit tot een succesvol investeerder door deelname in bedrijven als Movet Beheer, dat het beheer doet voor groothandels in uiteenlopende apparatuur en de handel in schoolboeken. Via Movet maakte Van der Wind dit jaar 700.000 euro aan donaties naar het CDA over. Daarnaast werd hij onder meer directeur bij Gateway Holding, een investeringsmaatschappij die in 2019 een netto omzet had van 256 miljoen euro.

> Van der Wind ging naar eigen zeggen pas ‘echt leven’ toen hij op zijn 33e ondernemer werd

Zijn fortuin dankt hij aan de verkoop van Van Dijk Educatie uit Kampen in 2016. Hij wist daar als bestuursvoorzitter de omzet vanaf 2005 te verzesvoudigen: van 50 miljoen euro naar zo’n 300 miljoen euro in 2016. Het bedrijf werd opgekocht door het Brits-Amerikaanse investeringsfonds Towerbrook. Van Dijk had toen 400 werknemers in vaste dienst en zo’n vierduizend uitzendkrachten, die in de zomer nieuwe schoolboeken inpakten en verzonden. Op dit moment gaat het om 350 vaste mensen en 3500 studenten in de zomer, is er een nieuwe naam (The Learning Network) en wordt er vol ingezet op digitalisering.

Van de 300 miljoen euro omzet die Van Dijk in 2016 maakte, kwam de helft uit het leveren van lesmateriaal voor middelbare scholieren. De rest verdient het bedrijf met leermiddelen voor studenten van het mbo, het hbo en de universiteiten.

Het marktaandeel is dat van een bijna-monopolist: zo’n 70 procent van het lesmateriaal op het voortgezet onderwijs komt uit Kampen. Op het middelbaar beroepsonderwijs is het marktaandeel zelfs nog iets hoger: 75 procent. Overigens van papieren schoolboeken gestaag: van 64 procent in 2016 naar 58 procent in 2019. De waarde van de schoolboekenmarkt in 2020 wordt geschat op 300 miljoen euro.

‘Elk jaar leveren we meer dan 12 miljoen studieboeken, 4 miljoen digitale licenties en verschillende studiematerialen aan leerlingen en studenten van het vo, mbo, hbo, wo,’ stelt het bedrijf op zijn website.

Towerbrook zou 300 miljoen hebben betaald voor de distributeur, maar dat wil Van der Wind niet bevestigen, schreef *Het Financieele Dagblad* in december 2016. Van dat bedrag zou 100 miljoen euro zijn gebruikt om een oude Rabobank-lening af te lossen. Aan de aandeelhouders, naast Van der Wind voornamelijk Wiet de Bruijn, werd 82 miljoen euro dividend uitgekeerd. De Bruijn verliet hierna het bedrijf.

> Hij werkte, net als Hoekstra, bij McKinsey. De regel binnen dit netwerk: als een oud-McKinseyaan je belt, reageer je binnen 24 uur

Van der Wind investeerde zijn vermogen voor een deel weer in het bedrijf. Hij is er nog altijd aan , nu als vice-voorzitter van de raad van commissarissen. Het levert hem een stabiele plek op in de Quote 500, met in 2019 een vermogen van 88 miljoen.

werkte Van der Wind bij McKinsey. Het prestigieuze organisatie-adviesbureau laat zich voorstaan op zijn intellectuele superioriteit en de onderlinge verbondenheid van de werknemers. Een oud-werknemer van McKinsey beschreef dat tegenover Investico als volgt: ‘De band zou ik omschrijven als familie’. De regel binnen dit is: als een oud-McKinseyaan je belt, reageer je binnen 24 uur.

Sinds 2006 steunt de ondernemer het CDA naar eigen zeggen ‘met substantiële bedragen rondom de verkiezingen, vanuit mijn vennootschappen. Die bedragen staan keurig genoteerd in het donatie-register van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Daar is niets geheimzinnigs aan,’ meldt hij op 14 juni in een verklaring.

Inklappen

In de toelichting op het bewuste amendement staat alleen: ‘Schoolhoofden zijn bepalend voor het presteren van de school an sich. Dit belangrijke inzichtspunt wordt toegevoegd aan het programma met ook een investering in deze belangrijke groep. Zo kunnen zij ieder jaar bijscholen en zo bijdragen aan de kwaliteit van scholen en het onderwijs.’

CDA ontkent beïnvloeding

Desgevraagd laat het CDA weten dat Van der Wind hier volledig buiten staat. ‘Het onderzoek Brede Maatschappelijke Heroverwegingen [van april 2020, *red.*] laat zien dat investeren in schoolleiders ook leidt tot betere prestaties voor de hele school [..]. Het opnemen van dit punt was onderdeel van de totale set aan bestuursamendementen, waarmee Wopke Hoekstra accenten kon leggen in het verkiezingsprogramma, die vervolgens voorgelegd zijn aan het congres.’ In de toelichting op het amendement wordt hier niet naar verwezen.

> ‘Als Hoekstra iets wil toevoegen over Europa, de zorg of de economie, denk je: ja logisch. Maar over schoolhoofden?’

‘Als Hoekstra een aantal punten inbrengt en één daarvan is dit, is dat wel fascinerend,’ stelt een CDA-raadslid dat anoniem wil blijven. Een partijgenoot die amendementen verzamelde, deelt die verbazing. ‘Als Hoekstra iets wil toevoegen over Europa, de zorg of de economie, denk je: ja logisch. Maar over schoolhoofden?’

Ruud Koole is emeritus hoogleraar politieke wetenschappen aan de Universiteit Leiden en Eerste Kamerlid voor de PvdA. Hij zegt: ‘Het kan toeval zijn, maar het is wel ongebruikelijk dat een totaal nieuw thema dat niet door de programmacommissie of door amendementen van partijleden uit de vereniging is aangereikt, op zo’n laat moment via een bestuursamendement wordt toegevoegd.’

Hoe kijkt Koole naar het bewuste amendement als je dat naast de tekst op de website van The Learning Network legt? ‘Dan kun je toeval nog altijd niet uitsluiten, maar is er natuurlijk wel de schijn van belangenverstrengeling. De indruk kan ontstaan dat de schenking leidde tot een tegenprestatie, zoals bijvoorbeeld de opname van een bepaald voorstel in het verkiezingsprogramma.’ Ook die schijn moet je, in het belang van de democratie, niet willen, stelt de senator.

[Dossier](#)

[Dossier: De financiering van onze politieke partijen](#)

Follow the Money duikt in de wereld van schenkingen en stichtingen.

Amendementen voor kleine ondernemers

Tevens vinden een aantal meer algemene, mkb-vriendelijke amendementen op het laatste moment hun weg naar het programma, zoals deze toevoeging van het bestuur die mkb'ers fiscale verlichting moet geven: 'Met name de kleine ondernemer heeft na de lock downs tijdelijk extra zuurstof nodig om op adem te kunnen komen. Speciaal voor deze groep bepleiten we daarom tijdelijke , en .'

> Tot slot verdween de 10 procent verhoging van het minimumloon uit het programma

Ook gunstig is het beperken van de verplichting om loon door te betalen bij ziekte, wat voor veel kleine bedrijven een flinke kostenpost is. Het conceptprogramma liet de termijn nog open, het bestuur met een termijn van maximaal een jaar (in plaats van de huidige twee).

Tot slot verdween de 10 procent verhoging van het minimumloon uit het programma. Het oorspronkelijke voorstel hiervoor was zwaar bevochten door de leden, en belangrijk voor Pieter Omtzigt. Dat de verhoging *last minute* , op instigatie van Hoekstra, ervoer Omtzigt als een 'dictaat' van zijn partijgenoot. Ook hier hebben de donateurs als de stichting Nederlands Ondernemers Klimaat een duidelijk belang bij: het beperken van de loonkosten van duizenden werknemers.

Wopkes New Deal

Een aantal van deze punten komt nader uitgewerkt terug in [*Wopkes New Deal*](#), het manifest dat de lijsttrekker op 27 februari lanceerde, na vaststelling van het verkiezingsprogramma. Neem de 'innovatieprikkels' voor het mkb, uit het (aangenomen) amendement van het partijbestuur. Hoekstra wil zowel de (WBSO) als de '' verruimen met honderden miljoenen euro's per jaar 'om innovatieve duurzame investeringen aan te jagen'.

Daarnaast herhaalt Hoekstra een belangrijk speerpunt van de sponsoren uit het verkiezingsprogramma: de fiscaal vriendelijke bedrijfsopvolging. 'Juist nu is het belangrijk voor familiebedrijven dat de bedrijfsopvolging snel en soepel geregeld kan worden. Daarom willen wij de behouden en vereenvoudigen, zodat de Belastingdienst de fiscale vrijstelling voor een opvolging kan regelen.'

Pieter Omtzigt

"Dat heeft gewoon weinig met de crisis en eruit komen te maken"

Pieter Omtzigt zich in zijn memo al over deze 'door MKB-sponsoren gewenste' voorstellen. 'Dat heeft gewoon weinig met de crisis en eruit komen te maken.'

Het CDA ontkent dat sponsoren enige invloed hebben gehad op de bestuursamendementen of op *Wopkes New Deal*.

Interne kritiek op wijzigingen

Dat het bestuur kort voor het congres een lijst van 28 amendementen op het verkiezingsprogramma presenteerde, zorgde voor gefronste wenkbrauwen binnen de partij, blijkt uit gesprekken die FTM voerde met CDA'ers. En niet alleen omdat het zwaar bevochten amendement van de leden over het minimumloon daardoor in gevaar kwam. De lijst verscheen op 6 januari, drie dagen voor het congres.

> 'Terwijl over alle punten uitgebreid is gediscussieerd in de partij, gold dat voor de bestuursamendementen niet'

'Dat is zeer ,' zegt een CDA-betrokkene, die lokale amendementen verzamelde. 'Zowel de hoeveelheid amendementen was ongebruikelijk, als de timing ervan: op zo'n laat moment, vlak voor het congres.' 'Terwijl er voor alle overige punten een uitgebreide discussie is geweest in alle geledingen van de partij, gold dat voor de bestuursamendementen niet,' stelt een ander partijlid, dat niet met naam en toenaam in dit artikel wil.

Het CDA-partijcongres van 9 januari liep uit op een chaotisch evenement waarbij nauwelijks over de inhoud werd gesproken, mede vanwege ernstige problemen met de digitale verbinding. Voor werd de stemming zelfs uitgesteld.

Vraagtekens bij de leiderschapswissel

Twijfels over de waarachtigheid van de CDA-verklaring over de donaties werden ook gevoed door de wijze waarop lijsttrekker Hugo de Jonge werd vervangen door Wopke Hoekstra.

Omtzigts memo bevat een van 28 november 2020 van Hans van der Wind, voorzitter van de fondsenwervingscommissie, en mede ondertekend door Peter Arensman. De heren schrijven dat ze zich grote zorgen maken over de financiering van de campagne: 'Grotere funders zijn (uiterst) negatief en niet bereid in de huidige constellatie geld te geven, waar dat eerder wel het geval was.' Er bleek voor de campagne maar een half miljoen euro in kas te zijn. Met 'grote funders' bedoelde hij niet zichzelf, zegt Hans van der Wind tegen FTM.

Nog geen twee weken na deze mail, op 10 december, kondigde minister Hugo de Jonge aan te stoppen als lijsttrekker. Een dag later maakte Wopke Hoekstra bekend dat hij die rol overnam. Vorige week bleek dat de 'grote funders', onder wie Van der Wind zelf, nadien wél bereid waren hun portemonnee te trekken. Kennelijk was de 'constellatie' veranderd. 'De constellatie is breder dan Hugo de Jonge,' licht Van der Wind desgevraagd toe. Meer wil hij er niet over kwijt.

Tom Louwerse, politicoloog

"Financiers lijken invloed te hebben op de leiderschapswissel. Het CDA heeft wel wat uit te leggen"

Politicoloog André Krouwel, verbonden aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, onderzoekt al sinds de jaren negentig de financiering van politieke partijen in Nederland. 'Uit de e-mail van Van der Wind blijkt dat er niets werd gegeven zolang Hugo de Jonge partijleider was. Toen hij weg was, bleek er opeens wel geld beschikbaar te zijn. Er wordt betaald voor concessies van het CDA.'

Ook universitair hoofddocent politicologie Tom Louwerse (Universiteit Leiden) heeft grote twijfels over de ontkenning van het CDA dat er sprake was van oneigenlijke beïnvloeding: 'Financiers

lijken invloed te hebben op de leiderschapswissel. Dat is verontrustend. Het CDA heeft wel wat uit te leggen.'

Fondsenwerving inmiddels belangrijker dan subsidie

Fondsenwerving is van steeds groter belang voor politieke partijen, constateerde Follow the Money al eerder. Inmiddels zijn er clubs die avonden organiseren waar donateurs in select gezelschap partijprominenten kunnen ontmoeten, zoals de CDA Business Club. Dat is wel nodig want de partij kampt al jaren met sterk teruglopende ledenaantallen en Kamerzetels. Politieke partijen krijgen subsidie op basis van het ledenaantal en hun Kamerzetels. Derhalve zit het CDA al enige tijd in een neerwaartse spiraal.

De financiering van het CDA

Via zogeheten haalde het CDA in de periode 2013-2018 bij elkaar 1,35 miljoen euro aan binnen, blijkt uit eerder onderzoek van Follow the Money. Ter vergelijking: de VVD haalde in diezelfde periode 3 miljoen aan donaties op. In 2019 haalde het CDA met een rondgang onder de leden ruim 81 duizend euro op en kwam er aan overige donaties 121 duizend euro binnen. Het CDA liep daarmee, tot aan de Tweede Kamerverkiezingen van 17 maart jongstleden, flink achter op haar politieke concurrenten.

Dat telt extra zwaar wanneer je – zoals het CDA – al jaren met sterk teruglopende ledenaantallen en Kamerzetels kampt. Politieke partijen krijgen subsidie op basis van het ledenaantal (de teller gaat lopen bij minimaal duizend leden) en hun Kamerzetels. Het CDA zit derhalve al enige tijd in een neerwaartse spiraal. Het ledenaantal – en dus de contributiebijdragen – zakte tussen 2010 en 2019 van 67.592 naar 43.133, en van de 54 zetels die oud-premier Ruud Lubbers in 1989 haalde, zijn er na een gestage daling nu nog 15 over. (Nu Omtzigt de partij heeft verlaten, nog maar 14.)

De subsidiepot die verdeeld wordt over de partijen is tussen 1970 en 2018 gestegen van 120.000 euro naar 18 miljoen. Wie – zoals het CDA – kleiner wordt ten opzichte van andere partijen, krijgt in verhouding steeds minder geld dan de concurrentie. Zo ontving het CDA in 2019 1,4 miljoen subsidie, terwijl dat in 2010 nog 2.584.778 euro was.

Kort nadat Van der Wind eind november 2020 zijn mail naar de partijtop stuurde, ontving D66 een donatie van 1 miljoen euro. D66 geeft prompt van alle partijen het meeste geld uit aan verkiezingscampagnes op sociale media; bijna een half miljoen, zo blijkt uit FTM's Dashboard online advertenties politieke partijen. Het CDA had weinig in kas toen Van der Wind aan de alarmbel trok. Na de leiderschapswissel binnen het CDA – en de plots toestromende donaties – schoten de uitgaven voor online-campagnes van de partij omhoog. Het CDA gaf daaraan uiteindelijk bijna evenveel uit als D66.

Inklappen

Nu donaties belangrijker worden voor politieke partijen, neemt het belang van transparantie daarover navenant toe. Dat erkent ook het CDA. In het verkiezingsprogramma staat: 'Wij willen strengere, wettelijke eisen aan het democratisch gehalte en de financiering van politieke partijen.' Politicoloog Krouwel is bezorgd over de huidige praktijk. 'Het gelijkheidsbeginsel binnen de democratie, het idee dat iedereen meepraat over de inrichting van onze democratie, wordt door dit soort donaties volledig onderuit gehaald.'

In de zomer van 2020 wist *De Telegraaf* via een undercover-onderzoek aan te tonen dat het CDA, net als een aantal andere partijen, openstond voor anonieme donaties boven het wettelijk maximum van 4500 euro. Boven dit bedrag moeten giften met naam en toenaam worden geopenbaard. De journalist deed zich voor als potentiële donateur, en vroeg of hij anoniem 15 duizend euro kon schenken. Het CDA legde hem keurig uit hoe hij dat kon doen, en beloofde hem dat hij met ‘een selecte groep mensen’ mocht komen praten over wat hij belangrijk vond.

Krouwel vindt de huidige controlemechanismen op financiering van politieke partijen te kort schieten. ‘We controleren de keuken van onze lokale snackbar beter dan de financiering van een politieke partij.’

Pal voor het CDA-congres kwam het partijbestuur met aanpassingen in het verkiezingsprogramma, die gunstig zijn voor een groepje rijke donateurs. Een van deze aanpassingen dient de belangen van de grootste donateur: Hans van der Wind. **#CDA**